

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

	8.Rahimov Q. Musiqaning elementar nazariyasi bo'yicha mashq va vazifalar to'plami. Toshkent, "O'zbekiston", 2006. 9.Rahimov Q. Garmoni bo'yicha mashq va masalalar to'plami. «Aloqachi», 2005. 10. Сами Азиз ўғли. Гармония. Т., «Ўзбекистон», 2002. 11.Ройтерштейн М.И. Основы теоретического музыкального. М., «Академа», 2003. 12. Парсегова А.П. Анализ музыкальных произведений. Ташкент "ILM ZIYO " - 2009 13. Ibrohimov O., Yunusov R. Sol'fedjio darsligi. Toshkent, «Musiqqa», 2004. 14.Azizov O. Sol'fedjio (ko'p ovozi). Toshkent, «Musiqqa», 2007. 15. Способин И.В. Элементарная теория музыки. Москва, «Сефера», 1996 (Электрон) 16. Способин И. В. Музыкальная форма. Москва, 1994 (Электрон) Axborot manbalari http://www.edu.uz - O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi sayti. http://www.uzedu.uz - O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi sayti. http://www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi xukumati portali. www.pedagog.uz www.cspu.uz www.pedagog.uz www.edu.uz www.ziynet.uz - Ziynet axborot-ta'lim resurslari portali
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil "29" avgust dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma'sul: M.S. Muxitdinova- ChDPU "Musiqqa ta'limi" kafedrasida katta o'qituvchisi. Sh.R.Mahkamova- ChDPU "Musiqqa ta'limi" kafedrasida mudiri, dotsent.
9.	Taqrizchilar: A.Q.Lutfullayev - Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti "Musiqqa madaniyat" fakulteti dekani, professor. J.E.Usarov – ChDPU Pedagogika fakulteti dekani, pedagogika fanlari doktori, professor.

MUSIQA NAZARIYASI
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim

Ta'lim sohasi: 110000 - Ta'lim

Ta'lim yo'nalishi: 60111300 – Musiqqa ta'limi

Fan/modul kodi MNS110	O'quv yili 2023/2024	Semestr 1-2	ECTS – Kreditlar 5-5	
Fan/modul turi Majburiy	Fan nomi	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Auditoriya masbg'ulotlari	Mustaqil ta'lim	Jami yuklama	
	Musiqi nazariyasi.	120	180	300

2.	I. Fanning mazmuni. Musiqi nazariyasi fanning maqsadi – talabalarda musiqiy ifodalilikka nisbatan ongli tafakkurni tarbiyalash va ularni idrok etish qobiliyatini hosil qilish; talabalarining musiqiy dunyoqarashini, idrokini shakllantirish va rivojlantirish, musiqiy-estetik didini to'g'ri yo'naltirish va boyitish, ijodiy qobiliyatlarini o'stirish; talabalarni musiqqa o'qituvchisi sifatida amaliy faoliyatga tayyorlashdan iborat. Fanning asosiy vazifalari quyidagilar: - talabalarga musiqiy ifodalilikning asosiy vositalarini tushunib yetishishlarida chuqur bilimlar berish hamda musiqiy-texnik ko'nikmalarni o'rgatish; - amaliy ishlardagi nota matnini o'qish jarayonini mukammallashtirish va ovoz intonatsiyasining sofligiga erishish; - musiqiy asar shaklining tuzilishidagi asosiy qonuniyatlari, muhim musiqi elementlari, musiqiy rivojlanish printsiplari, shakldagi qismlar funksiyasi bilan talabalarni tanishtirish va turli xil musiqiy shakllarni tahlil qilish malakalarini shakllantirish; - kompozitorlik ijodining ahamiyatli masalalari va asosiy muammolari bilan yaqindan tanishtirish hamda musiqqa tizimi va unda muhim o'rin egallagan garmoniqa haqida aniq tushunchalar berish; - talabalarining musiqiy fikrlash, musiqiy eshitish, sof intonatsiyani xis eta olish qobiliyatlarini va musiqiy xotirasini shakllantirish, ularda lad, ritm, sur'at va uslub tuyg'usini tarbiyalash hamda o'zlashirgan bilimlarini amaliyotda qo'llay olishga o'rgatishdir. II. Nazariy qism (ma'ruza masbg'ulotlari) III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Musiqiy tizim. Nota yozuvi tizimi. Musiqqa san'ati va uning o'ziga xos xususiyatlari. Musiqaning asosiy ifodali vositalari. Musiqiy tovush va uning xususiyatlari. Musiqiy tizim tovushqatori, oberton (yuqori ton), tabiiy tovushqator. Oktava. Temperatsiyalangan soz. Yarim ton va butun ton. Asosiy va hosila pog'onalar. Alteratsiya belgilari. Diatonik hamda xromatik yarim ton va butun tonlar. Diapazon, registr, tovushlar engormonizmi. Tovushlarni belgilash harfiy tizimi. Nota yo'li. Nota belgisi. Kalitlar. Tovush cho'zimlari. Cho'zim uzaytiruvchi belgilar. Pauzalar. Ko'p ovozlilikni nota yo'lida yozish qoidalari. Akkolada, partitura. Dinamik belgilar. Nota yozuvini qisqartirish belgilari. 2-mavzu. Ritm. Metr. Temp. Ritm tushunchasi. Cho'zimlarning asosiy va erkin bo'linishi. Metr, hissa, takt tushunchalari. Oddiy metr va o'lchovlar. Nota cho'zimlarining oddiy taktlarda turkumlanishi. Murakkab metr va o'lchovlar. Aralash metr va o'lchovlar, O'zgaruvchan o'lchovlar. Nota cho'zimlarining murakkab va			
----	--	--	--	--

	• ma'ruza, amaliy topshiriqlar bajarish; • interfaol keys-stadilar; • kichik guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual musiqiy loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun amaliy loyihalarni amalga oshirish.
5.	VIII. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy-uslubiy, amaliy-musiqiy tushuncha va ko'nikmalarni to'la o'zlashtirish, musiqiy asarni tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan asar va tushunchalar janri, muiqiy yo'li haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	IX. Asosiy adabiyotlar: 1 Urmanova L., Trigulova A., Ibrahimganova G.A. Musiqi elementlari nazariyasi va garmoniqa. Toshkent, Nizomiy nomidagi TDPU, 2013 2. Fayziyev O., Rahimov Q. Musiqi asarlar tahlili. Navoiy, 2016 3. Островский А.Л., Соловьев С.Н., Шокин В.П. Сольфеджио. М., «Музыка», 2013. 4. Способин И.В. Сольфеджио. М., «Музыка», 2014. 5. Rahimov Qadamboy, Bahriyev A., Do'stov S. Musqaning elementar nazariyasi bo'yicha mashq va vazifalar to'plami. T. "Ozbekiston", 2006 X. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Sh.M.Mirziyoyev. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11 2.Sh.M.Mirziyoyev. Buyuk kelajagimizni mard va oliy janob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent "O'zbekiston" – 2017y. 3.Sh.M.Mirziyoyev. Erkin va faravon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. "O'zbekiston" NMIU, 2016y. 4.Sh.M.Mirziyoyev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2016y. 5. "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida". O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni. 1-iloza: "2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi". Xalq so'zi gazetasi. 2017 yil 8 fevral soni va Internet resurs: www.lex.uz. 6. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.: O'zbekiston, 2018.– 46 7. Rahimov Q. Musiqaning elementar nazariyasi. (Ma'lumotnoma), Toshkent, "Musiqqa", 2007.

4.	13. Xromatik intervallar va ularni yechilishi. 14. Intervallarning engarmonik tengligi. 15. Tabiiy major va minor intervallari va ularning yechilishi. 16. Xarakterli intervallar va ularning yechilishi. 17. Uchtovushlik turlari va uning aylanmalari. 18. Asosiy va yondosh uchtovushliklar, ularning aylanmalari. 19. Septakkordlar, aylanmalari va ularning yechilishi. 20. Akkordlar ketma-ketliklari. 21. Akkordlar engarmonik tengligi. 22. Major va minorning xromatik gammalari 23. Kuy tuzilishining tahlili. 24. Musiqa bezaklari va ijrochilik 25. Musiqa elementar nazariyasiga oid misollar yechish. 26. Ostrovskiy A.L., Solovyov S.N., Shokin V.P. "Sol'fedjio" (bir ovozlik) to'plamidan mashqlar kuylash. 27. Sposobin I.V. "Sol'fedjio" (ikki ovozlik) to'plamidan mashqlar kuylash. 28. Rahimov Qadamboy, Bahriyev A., Do'stov S. "Musqaning elementar nazariyasi bo'yicha mashq va vazifalar" to'plamidan mashq va vazifalarni bajarish. 29. Amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rish. 30. Laboratoriya mashg'ulotlariga tayyorgarlik ko'rish. 31. Fanning auditoriya mashg'ulotlaridan tashqari mavzularni o'rganish. 32. Yakka va kichik guruhlarda musiqiy amaliy loyihalar tayyorlash. 33. Yoddan musiqiy, ritmik, garmonik diktantlar yozish. 34. Musiqa nazariyasidan testlar tuzish. 35. Musiqa nazariyasidan testlar yechishni mashq qilish. 36. Musiqa nazariyasidan ijodiy ishlar bajarish: o'quvchilar uchun testlar, krossvord, skanvordlar tuzish. 37. Musiqa nazariyasidan mavzu bo'yicha planshet tuzish. 38. Musiqa nazariyasidan videorolik yaratish. 39. Harakati-rimik kompozitsiya yaratish. 40. Ko'p ovozli kompozitsiya yaratish.
3.	VI. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - musiqiy ifodalilikning asosiy vositalarini tushunadilar, hamda musiqiy-texnik ko'nikmalarga ega bo'ladi; garmoniya, musiqiy asar shaklining tuzilishidagi asosiy qonuniyatlari, musiqiy rivojlanish printsiplari, shakldagi qismlar funktsiyasi bilan tanishadilar va turli xil musiqiy shakllarni tahlil qila oladilar; musiqiy fikrlash, musiqiy eshitish, sof intonatsiyani his eta olish qobiliyatlarini va musiqiy xotirasini shakllantirish, lad, ritm, sur'at va uslub tuyg'usini tarbiyalashni amaliyotda <i>qo'llay oladi</i>. - kelajakdagi kasbiy faoliyatda musiqa elementlari nazariyasi, sal'fedjio, kuyni garmoniyalash, musiqa asarlarni tahlil qilish fanlar sohalari bo'yicha bilim, <i>malaka va ko'nikmalarga ega bo'ladi</i>; ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarishda ishtirok etadilar. VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

4.	aralash taktilarda turkumlanishi. Sinkopa va uning turlari. Vokal musiqasida nota cho'zimlarini turkumlash. Temp va uning turlari. 3-mavzu. Lad va tonallik. Lad tushunchasi. Major ladi tuzilishi va gammasi. Turg'un va noturg'un pog'onalar. Asosiy va yondosh pog'onalar (lad pog'onalari funktsiyalari). Tonallik tushunchasi. Major tonalliklar kvinta davrasi. Garmonik va melodik major. Minor ladi tuzilishi. Minor tonalliklar kvinta davrasi. Garmonik va melodik minor. 4-mavzu. Parallel, nomdosh, engarmonik teng tonalliklar. Parallel, nomdosh, engarmonik teng tonalliklar. 5-mavzu. Xalq musiqasi lادلari. Xalq musiqasining 7 pog'onali lادلari. Ular o'rtasidagi farqlar 6-mavzu. Intervallar. Tabiiy major va tabiiy minor intervallari. Intervall tushunchasi. Garmonik va melodik interval. Intervallning son va sifat miqdorlari. Oddiy va tarkibli intervallar. Konsonans va dissonans intervallar. Intervallar aylanishi. Tabiiy major va minor intervallari. Turg'un va noturg'un intervallar. Intervallar yechilishi. 7-mavzu. Garmonik major va garmonik minor intervallari. Xromatik intervallar. Garmonik major va minor intervallari – xarakterli intervallar. Xromatik intervallar va ularning yechilishi 8-Intervallar engarmonizmi. Garmonik major va minor intervallari – xarakterli intervallar. Xromatik intervallar va ularning yechilishi. Intervallar engarmonik tengligi. 9-mavzu. Akkord. Uchtovushlik va uning turlari. Septakkord va uning turlari. Dominantseptakkord. Akkord tushunchasi. Akkord turlari. Uchtovushlik tushunchasi. Uchtovushlik turlari va aylanmalari. Ladning asosiy va yondosh uchtovushliklari. 10-mavzu. Septakkord va uning turlari. Dominantseptakkord. Septakkord tushunchasi va uning turlari. Dominantseptakkord, uning tuzilishi, aylanmalari va yechilishi. 11-mavzu. Yetakchiseptakkord. Subdominantseptakkord. Yetakchi septakkord tushunchasi, uning turlari, tuzilishi, aylanmalari va yechilishi. Subdominantseptakkord tushunchasi, uning turlari, tuzilishi, aylanmalari va yechilishi. Kuydagi akkordlar. 12-mavzu. Tonalliklar qardoshligi. Alteratsiya va xromatizm. 13-mavzu. Modulyatsiya. Transpozitsiya. Tonalliklar qardoshligi haqida tushuncha. Alteratsiya va xromatizm. Xromatik gamma tuzilishi. Modulyatsiya turlari. Asar tonalligini aniqlash. Transpozitsiya uslubiyoti. 14-mavzu. Kuy tuzilishi. Melizmlar va ijro etishning ayrim usullar belglari. Musiqa asarida kuyning ahamiyati. Kuy harakati turlari. Kuy tuzilishi va tarkibiy qismlari haqida. 15-mavzu. Musiqadagi kuy bezaklari. Ijrochilik uslublarining yozma belglari. III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Amaliy mashg'ulotlarda quyidagi mavzular bo'yicha amaliy ko'nikma va malakalar shakllantiriladi:
----	---

1-mavzu. Musiqiy tizim elementlari. Nota yozuvi elementlari. Nota cho'zimlari va ularni uzaytiruvchi qo'shimcha belgilar. Kalitlar. Pauzalar. Ko'p ovozlik nota yozuvida. Nota yozuvini qisqartirish belgilari 2-mavzu. Nota cho'zimlarning asosiy va erkin ravishda bo'linishi. Oddiy taktlarda nota cho'zimlarining turkumlanishi. 3-mavzu. Murakkab taktlarda nota cho'zimlarining turkumlanishi. Sinkopa. Vokal musiqasida nota cho'zimlarini turkumlash. 4-mavzu. Lad (major va minor ladi). Tonalliklar kvinta davrasi. Major va minorning garmonik va melodik turlari. 5-mavzu. Parallel, nomdosh, engarmonik teng tonalliklar. 6-mavzu. Xalq musiqasi lادلari. 7-mavzu. Oddiy va tarkibli intervallar. 8-mavzu. Intervallar aylanishi. 9-mavzu. Xromatik intervallar. Intervallar engarmonik tengligi. 10-mavzu. Tabiiy major va minor intervallari va ularning yechilishi. 11-mavzu. Xarakterli intervallar va ularning yechilishi. 12-mavzu. Uchtovushlik, uning turlari, aylanmalari. 13-mavzu. Majorning asosiy va yondosh uchtovushliklari, ularning aylanmalari va yechilishi. 14-mavzu. Minorning asosiy va yondosh uchtovushliklari, ularning aylanmalari va yechilishi 15-mavzu. Dominantseptakkord, uning aylanmalari va yechilishi. 16-mavzu. Yetakchi septakkord, uning aylanmalari va yechilishi. 17-mavzu. Ikkinchi pog'ona septakkordi, uning aylanmalari va yechilishi. 18-mavzu. Xromatik gamma. 19-mavzu. Xuy tuzilishi. 20-mavzu. Melizmlar va ijro etishning ayrim usullar belgilari.	IV. Laboratoriya mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Laboratoriya mashg'ulotlarda quyidagi mavzular bo'yicha amaliy ko'nikma va malakalar shakllantiriladi: 1-mavzu. Solfedjio kursi ish shakllari – intonatsion mashqlar kuylash, solfedjiolash, notanish notali matnni o'qib kuylash, tinglab aniqlash, musiqiy diktant yozish. 2-mavzu. Major lad turlari ustida ishlash. 3-mavzu. Minor lad turlari ustida ishlash 4-mavzu. Parallel va nomdosh tonalliklarda ishlash. 5-mavzu. Diatonik sekvensiyalarni kuylash. 6-mavzu. Bir va ikki ovozli kuy namunalarini solfedjio qilib kuylash. 7-mavzu. Xalq major lادلari ustida ishlash. 8-mavzu. Xalq minor lادلari ustida ishlash. 9-mavzu. Oddiy intervallarni tovush va tonalliklarda tuzib, yechilishlari bilan kuylash. 10-mavzu. Tarkibli intervallarni tovush va tonalliklarda tuzib, yechilishlari bilan kuylash. 11-mavzu. Intervallar ketma-ketliklari ustida ishlash.
---	--

12-mavzu. Xarakterli intervallarni tovush va tonalliklarda tuzib, yechilishlari bilan kuylash 13-mavzu. Xromatik gamma. Xromatik intervallarni tonalliklarda tuzib, yechilishlari bilan kuylash. 14-mavzu. Uchtovushliklar va ularning aylanmalari tovushdan tuzib kuylash 15-mavzu. Ladaning asosiy uchtovushliklari va ularning aylanmalari tovushdan va tonalliklarda tuzib, yechilishlari bilan kuylash. 16-mavzu. Ladaning asosiy septakkordlari va ularning aylanmalari tovushdan va tonalliklarda tuzib, yechilishlari bilan kuylash (Dominantseptakkord). 17-mavzu. Ladaning asosiy septakkordlari va ularning aylanmalari tovushdan va tonalliklarda tuzib, yechilishlari bilan kuylash (Subdominantseptakkord) 18-mavzu. Ladaning asosiy septakkordlari va ularning aylanmalari tovushdan va tonalliklarda tuzib, yechilishlari bilan kuylash (Yetakchi septakkordlar). 19-mavzu. Garmonik solfedjio – akkordlar ketma-ketliklari ustida ishlash. 20-mavzu. Diktant yozish (melodik bir, ikki ovozli diktant, garmonik - intervalli yoki akkordli diktant, ritmik diktant, og'zaki diktant va x.k.) 21-mavzu. Diktant yozish (melodik bir, ikki ovozli diktant, garmonik - intervalli yoki akkordli diktant, ritmik diktant, og'zaki diktant va x.k.) 22-mavzu. Diktant yozish (melodik bir ovozli) 23-mavzu. Diktant yozish (ikki ovozli diktant) 24-mavzu. Diktant yozish (garmonik intervalli diktant) 25-mavzu. Diktant yozish (akkordli diktant, ritmik diktant, og'zaki diktant va x.k.)	V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar. Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarining jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1. Musiqiy tizim. 2. Tovush hususiyatlari. 3. Nota yozuvi tizimi elementlari. 4. Ritm. 5. Metr turlari. 6. Temp atamaları. 7. Musiqa va fizika. 8. Dinaik belgilari va ularni qo'llanish qoidaları. 9. Major va minorning garmonik va melodik turlari. 10. Oddiy intervallar, aylanmalari va ularni yechilishi. 11. Tarkibli intervallar, aylanmalari va ularni yechilishi. 12. Intervallar aylanishi qoidaları.
--	---